

A polgári szerepek fogalma Európában

T-Kit
az európai polgári
szerepekről

Honnan jöttünk?

Európa és a polgári szerepek története

Kezdjük rögtön az elején – mi a polgári szerepekkel összefüggő fogalmak eredete Európában, és hogyan változott az évszázadok során? Ez a fejezet sem Európa, sem a polgári szerepek változásainak történetét nem tekintheti át a maga teljességében. Annyit viszont remélhetőleg tehetünk, hogy feltárjuk, honnan erednek bizonyos eszméink, hagyományaink és szellemi örökségünk. Egy ilyen kísérlet azonban egyértelműen csak szubjektív lehet. Most pedig tarts velünk egy rövid kirándulásra a múltba: fedezz fel néhány nagyszerű elképzelést, és ismerkedj meg néhány híres gondolkodóval, tűnődj el egy kicsit az elképzeléseiken és a felfogásukon, aztán alakítsd ki a saját véleményedet. Jó utat!

Polgári szerepek az ókorban

Úgy tartjuk, hogy a polgárság eszméje az ókori görög és római világban született. Amikor a királyok kora lejárt, kialakult az az elképzelés, hogy a lakosok legalább egy részét be kellene vonni a törvényhozásba és a kormányzásba – vitathatatlanul ezek voltak a modern polgári szerepek gyökerei! Az apró ókori görög városállamok azonban csak a szabad helybéli férfiaknak engedélyezték a közösségi életben való részvételt, ami azt jelentette, hogy számukat tekintve a polgárjogokkal rendelkezők kisebbségben voltak, hiszen a gyermekeket, a nőket, a rabszolgákat és a külföldieket nem tekintették polgárnak. A rómaiak pedig a polgári státuszt, a „civitas”-t előjogként is használták, amelyet meg lehetett szerezni, de el is lehetett veszíteni.

Láthatod, a polgári lét nem mindig volt egyenlő a demokratikus berendezkedéssel! Viszont már ekkor is voltak olyan gondolkodók, mint például a görög Platón, aki meg volt győződve arról, hogy a demokrácia a civil társadalom legkiválóbb formája, és hogy az általa elképzelt „Állam” csak egy forradalmat követően jöhet létre. Micsoda elsőprő erővel igazolta őt a történelem!

Egy másik nagyszerű filozófus, Arisztotelész eszméinek nagy része, melyeket több mint 2300 éve dolgozott ki, a mai napig fontos szerepet játszanak az életünkben, a gondolkodásunkban és a cselekedeteinkben. Ma is gyakran idézzük azt a gondolatot, hogy „az egész több, mint a részek összessége”, mégis kevesen tudják, hogy ez a híres idézet Arisztotelésztől származik. A mi céljaink szempontjából azonban fontosabb az a meggyőződése, miszerint a közösségek azért léteznek, mert az emberi természet velejárója, hogy másokkal együtt éljünk. Arisztotelész valami olyasminek is hangot adott, ami az elkövetkező 2300 évben is megállja majd a helyét. Hitte, hogy a jól szervezett oktatás – az iskolákban éppúgy, mint a formális oktatás keretein túl – olyan társadalmakat eredményez, amelynek polgárai többet akarnak majd a pusztá túlélésnél, azaz felelősségteljes társadalomban kívánnak együtt élni. Bámulatos, ugye?

Az ókori világ egyik jellegzetessége, amelyről talán te is hallottál, az „Agora”, azaz a köztér, ami az ókori Athén közösségi tevékenységeinek színtere volt. A polgárok itt hoztak döntéseket, itt tanácskoztak és itt kereskedtek. Az „Agora” Athén polgári társadalmának szíve volt, egy olyan társadalomé, amely a közösségen, azaz az egyéni helyett a kollektív jellegben alapult.

Ha ennél többet szeretnél megtudni az ókori világról, látogass el az alábbi weboldalakra:

<http://www.fordham.edu/halsall/ancient/asbook.html>

<http://ancienthistory.about.com/>

<http://plato.evansville.edu/public/burnet/>

<http://www.wsu.edu/~dee/GREECE/GREECE.HTM>

<http://www.wsu.edu/~dee/ROME/ROME.HTM>

<http://sophies-world.com/SophieText/aristotle.htm>

http://home.earthlink.net/~pdistan/howp_2.html

Európa és a polgári
szerepek története

A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban

Lehetséges jövő-
képek

Fogalmi kereteink

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink

A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák

T-Kit
az európai polgári
szerepekről

Európa és a polgári szerepek története

A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban

Lehetséges
jövőképek

Fogalmi kereteink

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink

A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák

Letűnő és újjászülető polgárság

A polgárság fogalma, az azt támogató alapeszmék és filozófiák a feudalizmus korában gyakorlatilag eltűntek a kontinensről, hiszen egy igen kis számú személy volt jogosult uralkodni a népesség döntő többsége felett.

A polgárok csak a XVI. század és a reneszánsz során kezdtek fokozatosan újra feltűnni Európában, különösen az olasz városállamokban, ahol a polgárságot mint státuszt rendszerint bizonyos feltételekhez kötötték. A legtöbb városban a polgárságot csak a városlakók gyermekei kapták meg. Példaként említsük meg Velencét, ahol 15 évig kellett élni és adót fizetni a velencei polgár státuszának elnyeréséhez.

Végül a felvilágosodás kora hozta vissza igazán Európába a polgárság eszméjét. Olvasd tovább a mi történeti áttekintésünket, vagy tedd félre a könyvet, és fedezd fel a reneszánszt:

<http://www.historyguide.org/earlymod/lecture1c.html>

<http://www.oir.ucf.edu/wm/paint/glo/renaissance/>

<http://www.bartleby.com/65/ci/citystat.html>

<http://www.crs4.it/Ars/arshtml/arstitle.html>

Az európai felvilágosodás

A felvilágosodás igen összetett európai történelmi korszak, amely a XVII. század végén és XVIII. században éppúgy magában foglalta a filozófiát, a művészetet, az irodalmat és a zenét, mint a társadalmi, a kulturális, a nyelvi és a politikai elméleteket. A felvilágosodás az egész világot szerette volna másként látni – beleértve a polgárok szerepét és a polgárság jelentését is. Az egyik alapvető tézise szerint semmi sem adott vagy határozott meg előre. A világegyetem racionális, azaz csak a tények megértése segítségével érthető és birtokolható. Jean-Jacques Rousseau, akit lenyűgöztek a görög városállamok, a fent említett alapokból kiindulva jutott arra a következtetésre, hogy minden polgárnak a személyes előnyök mérlegelése nélkül kellene hozzájárulnia a politikai döntések meghozatalához.

A „felvilágosult” filozófusok eszméinek hatása elsősorban Franciaországban volt. A francia forradalom magáévá tette a felvilágosodás korának gondolatait, sőt az az Amerikai Egyesült Államok alkotmányára is hatással volt. Rousseau gondolatai ma is megállják a helyüket. John F. Kennedy majd száz évvel később egyszer azt mondta: „A politikai cselekvés a polgár legnagyobb felelőssége”, de számos más híresség szavait idézhetnénk még. Gondolj csak arra, hány embert hallasz nap, mint nap a felvilágosodás idején kidolgozott és támogatott különféle eszmékről beszélni a tévében, a közvetlen környezetben, vagy akár mindennapi munkád során!

Itt sajnos nem merülhetünk el jobban a felvilágosodás eszméiben, de felsorolunk néhány izgalmas honlapot, ahol még többet olvashatsz Rousseau, Voltaire, Hume, Smith és más nagy filozófusok életéről és gondolatébresztő elképzeléseiről:

<http://www.wsu.edu/~dee/ENLIGHT/ENLIGHT.HTM>

<http://mars.wnec.edu/~grempe/courses/wc2/lectures/enlightenment.html>

http://www.wsu.edu/~brians/hum_303/enlightenment.html

<http://europeanhistory.about.com/cs/enlightenment/>

http://home.earthlink.net/~pdistan/howp_7.html

A polgári szerepek liberális értelmezése

A polgárság liberális értelmezése szerint vannak bizonyos alapjogok, amelyek minden polgárt megilletnek mindaddig, amíg lojálisak saját államukhoz (de feltétlenül az adott pillanatban éppen uralkodó rezsimhez).

Az egyik első és legnagyobb hatású liberális gondolkodó, az angol John Locke szerint az állam a polgárokért létezik, feladata a jogaik és a szabadságuk megóvása. Az emberek és kormányuk közötti társadalmi szerződés alapján a polgároknak joguk van gondolkodni, hinni, hangot adni meggyőződéseiknek, megszervezni az életüket, dolgozni, venni és eladni, szabadon megválasztani és leváltani – sőt, akár forradalom segítségével elmozdítani – a kormányt.

Voltak liberális gondolkodók, akiket az egyén szabadságán túl a közösség és a társadalom egésze foglalkoztatott. A skót filozófus, John Stuart Mill például úgy érvelt, hogy az erkölcsi érettség kulcsfontosságú, ami csak akkor lehetséges, ha a polgár más polgárokkal együtt vagy az ő felhatalmazásukkal részese valamilyen kollektív tevékenységnek. A szabadság akkor nyer igazi értelmet, ha az olyan fogalmakhoz kapcsolódik, mint a kollektív felelősség és az egyenlőség, vagy ahogy Hobhouse fejezte ki: „A szabadság egyenlőség nélkül pusztán elnevezés, mely nemesen hangzik, de hitvány jelentéssel bír” (1911, 38. old.). A minden ember alapvető egyenlőségébe vetett megingathatatlan hit olyasvalamit, amit már a sztoikusoknál – egy i.e. 300 körül Athénban alapított filozófiai mozgalomban – is megtalálhatunk.

E két szorosan összefüggő, mégis világosan megkülönböztethető álláspontból két irányzat bontakozott ki. Mindkét irányzat egyformán vallja, hogy a szabadság a legfontosabb. Az előbbit individuális liberalizmusnak, az utóbbit közösségelvű vagy köztársaság-elvű liberalizmusnak nevezzük. Látható, hogy a liberalizmus többet jelent a pusztán piacgazdaságnál, bár a liberális mozgalmat napjainkban igen gyakran így értelmezik, és erre az aspektusra szűkítik le!

A liberalizmus gyökerei ma is fontos szerepet játszanak a különböző társadalmakban, akárcsak a felvilágosodás korának eszméi: gondoljunk csak arra a gyakran használt érvre, hogy embernek születünk, de polgárrá válni tanulás eredménye, azaz az embernek demokratikus környezetben kell felnőnie ahhoz, hogy demokratikus polgárrá váljon. A liberális mozgalom további felfedezéséhez ajánljuk az alábbi remek forrásokat:

<http://www.worldlib.org>

<http://www.utm.edu/research/iep/l/locke.htm>

<http://www.turnleft.com/liberal.html>

<http://www.utm.edu/research/iep/m/milljs.htm>

<http://www.lymec.org>

http://www.britannica.com/heritage/article?content_id=1374

Forradalmak

A felvilágosodás által vallott teljesen racionális világnézetet alapul véve számos elképzelés látott napvilágot arról, hogyan lehet befolyást gyakorolni a társadalomra és megváltoztatni azt. A változásra irányuló eszmék a változás iránti igényt is felébresztették, a változás igénye pedig – ahogy azt mind jól tudjuk – forradalmakhoz vezetett. A forradalmakat akkoriban a politikai és a társadalmi változások leghatékonyabb módjának tekintették.

A francia forradalom volt az első komoly polgári forradalom, amely jóval nagyobb mértékű és – az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata miatt – jelentőségesebb volt, mint az azt megelőző amerikai forradalom. A világra gyakorolt hatását tekintve csak az 1917 októberében kirobbant orosz forradalom – amely a modern kommunizmushoz vezetett – versenyezhet a XVIII. század végi francia eseményekkel.

A modern köztársaság alapjainak lerakása, az állam és az egyház szigorú elválasztása, az emberi jogi mozgalom gyökere, a híres forradalmi mottó „Szabadság, egyenlőség, testvériség” megszületése és az első nyíltan feminista mozgalmak elindító szikra – hogy csak néhányat említsünk ezen forradalmak közvetlen és közvetett hatásai közül. Ha többet szeretnél megtudni ezekről az eszmékről, a hatásokról és főként azokról, akik aktív részesei voltak mindennek, látogass el a következő oldalakra!

http://www.britannica.com/history/euro/1/2_2.html

<http://www.thehistorychannel.co.uk/classroom/gcse/rus2.htm>

<http://www.wsu.edu/~dee/REV/>

<http://www.bbc.co.uk/education/modern/russia/russifla.htm>

<http://chnm.gmu.edu/revolution/browse/texts/>

<http://revolution.h-net.msu.edu/>

<http://www.pbs.org/ktca/liberty/>

<http://www.historyplace.com/unitedstates/revolution/>

Európa és a polgári szerepek története

A polgári szerepek fogalmának értelmezései napjainkban

Lehetséges jövőképek

Fogalmi kereteink

A polgári szerepekre való felkészítéssel kapcsolatos jelenlegi megközelítések

A polgári szerepekre való felkészítéssel kapcsolatos nézeteink

A polgári szerepekkel kapcsolatos forráskönyvek – gyakorlati példák

T-Kit
az európai polgári
szerepekről

Európa és a polgári szerepek története

A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban

Lehetséges
jövőképek

Fogalmi kereteink

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink

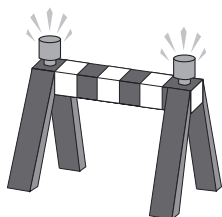
A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák

? i

A fent említett irányzatok közül melyikben szeretnél a leginkább polgár lenni?

A fent említett irányzatok közül melyikben szeretnél a leginkább vezető lenni?

? i

Minden egyes fent leírt irányzathoz készítsünk olyan élő szobrot (Imázsszínház), amely tükrözi a polgárok, az állam és a társadalom egyéb szereplői közötti kapcsolatot.

Vessük össze ezeket a szobrokat, keressük meg a hasonlóságokat, különbségeket, valamint a fejlődés és a haladás jeleit!

(Az Imázsszínházat megismerheted a

http://www.engage.nu/interact/Working_Methods/interactivetheatre.htm weboldalon)

Most, hogy megismerted a polgári szerepek mai értelmezését ihlető fő irányzatokat és a fontosabb eseményeket, amelyek elvezettek oda, ahol ma tartunk; a polgári szerepekre és magatartásokhoz kapcsolódó egyéb fogalmakat és azok eredetét feltáró utazásra hívunk. Tartsd szem előtt, hogy ezek a fogalmak szorosan összefüggnek különféle filozófiai mozgalmakkal és történelmi eseményekkel, és hogy nem minden esetben tudunk rámutatni az egyes kapcsolódási pontokra. Ráadásul ezeket a fogalmakat – ahogy a fejezetet magát – szubjektíven válogattuk és magyaráztuk. Bízunk abban, hogy gondolkodásra ösztönzünk.

A nemzetállam

Bármily meglepő, a nemzetállam fogalma alig kétszáz évvel ezelőtt született meg, még ha gyakran másként gondolkodunk erről, egyszerűen azért, mert így tudjuk. A történelem azonban nem a nemzetállamok története. Ha elég bátrak vagyunk, akár azt a kérdést is feltehetjük, hogy a nemzetállam nem pusztán átmeneti jelenség-e. Az olyan folyamatok, mint a globalizáció, az Európai Unió és a migráció erősödése, nyitásra készítette az egykor igen zárt nemzetállamokat. Milyen hosszú lesz ez a fejezet a történelemben?

? i

Mit gondolsz, milyen lesz a nemzetállam 20 év múlva?

? i

Tulajdonképpen csak Európa modernkori történelme tekinthető a nemzetállamok történetének. Számos európai nemzet a XIX. század végén jelent meg államként. Rendszerint csak megalakulásuk után egységesítették a nyelvet, hozták létre az oktatási rendszereket, és jelentek meg a közös nemzeti „kultúra” elemei – például a zászlók, a himnuszok és az ehhez hasonló szimbólumok.

Nemzetek többé-kevésbé véletlenszerűen is felépíthetők, de ugyanúgy meg is szüntethetők, és újjá is alakíthatók. Fontos felismernünk azt, hogy amikor egy nemzet felépül, lesznek olyanok, akik a tagjaivá válnak, és lesznek olyanok, akik nem. Az, hogy valakit e nemzet tagjának tekintenek vagy sem, szinte soha nincs összefüggésben azzal, hogy ez a személy hová tartozónak érzi magát. Ha gondosan megvizsgáljuk az európai integráció folyamatát és a bevándorlás körüli politikai vitát, világossá válik, hogy most is pontosan ez történik. Ha meghatározzuk, ki része az Európai Uniónak és ki nem, azzal bizonyos embereket bevonunk ebbe a körbe, másokat viszont kirekesztünk. Ismersz valakit, aki európainak tartja magát, de nem az Európai Unió polgára?

Miközben minden állam egyértelműen meghatározza azt, hogy ki lehet a tagja a nemzetnek és ki nem, hogy ki válhat a nemzet tagjává és ki nem, aközben éles különbségek vannak a meghatározás módját illetően is. Vannak országok, ahol a nemzethez való tartozást a „jus sanguinis”, azaz a vérségi elv alapján határozzák meg. Ez azt jelenti, hogy egy gyermek az édesapja vagy az édesanyja állampolgárságát kapja meg. Más országokban a „jus soli”, azaz a területi elv van érvényben, amely szerint az állampolgárságot a születés helye határozza meg. Ezek a rendszerek ellentétben állnak egymással és rendszeresen kettős állampolgársághoz vagy állampolgárság-nélküliséghez vezetnek, azaz az egyén semmilyen állampolgárságot sem kap.

Számos okból kifolyólag a nemzetállamok ma már nem függetlenek egymástól a szó szoros értelmében, ahogy a múltban voltak. Éppen ellenkezőleg, a nemzetállamok közötti egymásrautaltság egyre gyorsabban és erőteljesebben fokozódik. Gondoljunk csak az euróra, amely 12 európai nemzetállamot köt szorosan egymáshoz. Az Európa Tanács például a II. világháborút követő első kísérlet arra, hogy ezt a kölcsönös egymásrautaltságot organikussá, az együttműködést erősebbé tegye, és amely kísérlet sikere nyilvánvaló volt az intézmény 50. évfordulóján 1999-ben.

.../...

T-Kit
az európai polgári
szerepekről

Európa és a polgári szerepek története

A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban

Lehetséges jövő-
képek

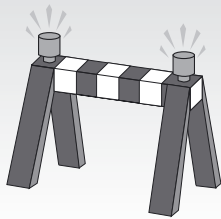
Fogalmi kereteink

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink

A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák

Az Európai Unió egy másik, Európa számos nemzetállama közötti kölcsönös függés szabályozásának magasabb szintű modellje. Hosszú út vezetett odáig, hogy az EU a gazdasági együttműködés szerény korai stádiumából érett unióvá vált, amely nemcsak egy konföderációhoz hasonlatos, hanem további céljai is vannak. A nemzetállamok történetében először, az EU nem mást tesz, mint irányítja a nemzeti szuverenitás nemzetek feletti szintre való kiterjesztését, valamint az új típusú szuverenitás és a nemzeti érdekek közötti dinamikus egyensúly megteremtését. Emellett segít felhívni az emberek figyelmét arra a tényre, hogy a nemzetállam nem a kollektív identitás egyetlen formája, és hogy az nem értékesebb az egyén identitásának egyéb elemeinél.

Gyűjtsenek össze ötletroham segítségével olyan kérdéseket, amelyekről úgy gondolják, hogy fontosak az emberek számára a társadalomban! Kis csoportokban beszéljétek meg, hogy szerintetek ezeket a kérdéseket helyi, nemzeti vagy nemzetközi szinten lehet-e a legjobban kezelni? Gondoljátok át a hallottakat, és hasonlítsátok össze a válaszokat! Kezdjétek vitát a döntéshozatal megfelelő szintjéről („szubszidiaritás”), és kapcsoljátok azt az Európai Unió szerepéhez!

Nem az euró volt az első...

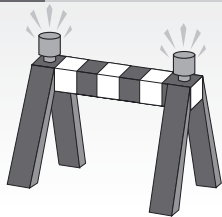
Amikor 2002. január 1-jén bevezették az eurót, egyik pillanatról a másikra a világ fő valutái közül tizenkettőt ez az új pénznem váltotta fel. Akkoriban sokat olvashattunk az esemény páratlan voltáról, a pillanat egyedülállóságáról és a 12 európai ország kiemelkedő teljesítményéről.

Ha viszont több mint kétezer évvel visszatekerjük az európai történelem kerekét, azt láthatjuk, hogy már akkor is volt egy igazi európai pénznem. 750 körül Kis Pippin, a frankok királya bevezette az ezüst dénárt, egy olyan pénznemet, amely több mint 500 éven keresztül maradt Európa fizetőeszköze.

Ahogy a nemzetállamok történelme, úgy az európai valuták története is bámulatosan rövid. Egyetlen euró-állam valutája sem volt több 200 évesnél. A német márka éppen akkor lett 50 éves, amikor az euró a helyébe lépett. A legtöbb európai pénznem élettörténete meglepően rövid, az emberek azonban gyakran éppen ennek az ellenkezőjéről vannak meggyőződve. Te hogy gondolsz?

Mióta létezik országod pénzneme jelenlegi
- vagy létezett az eurót megelőző – formájában?

Indíts vitát egy egységes globális valuta bevezetése mellett és ellen!

Az emberi jogok története régebbre nyúlik vissza, mint gondolnád...

Az emberi jogok eszméje már az ókori görög sztoikusoknál és más, Európán kívüli kultúrákban is fellelhető. Úgy tartjuk, hogy az első alkalommal a XIII. századi Angliában foglaltak írásba néhány alapvető emberi jogot, amikor János, Anglia királya aláírta a Magna Carta Libertatum című dokumentumot.

A reneszánsz idején a gondolkodók legtöbbször abból az ókori görög meggyőződésből merítették, hogy minden ember egyenlő. Ezt követően a XVII., XVIII. század során alakult ki az ezt alapul vevő természetes jogok ideája. Az emberi jogok – azok a jogok, amelyekkel egyszerűen azért rendelkezünk, mert emberek vagyunk – azonban csak a felvilágosodás és a XIX. század végi forradalmak eredményeként váltak a politikai közgondolkodás részévé.

.../...

Európa és a polgári szerepek története

A polgári szerepek fogalmának értelmezései napjainkban

Lehetséges jövőképek

Fogalmi kereteink

A polgári szerepekre való felkészítéssel kap- csolatos jelenlegi megközelítések

A polgári szerepekre való felkészítéssel kap- csolatos nézeteink

A polgári szerepek- kel kapcsolatos forgatókönyvek – gyakorlati példák

Az 1776-ban elfogadott Amerikai Függetlenségi Nyilatkozat az a dokumentum, amely végérvényesen kimondta, hogy „minden ember egyenlőnek teremtett, az embert teremtője olyan elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel, amelyekről le nem mondhat, s ezek közé a jogok közé tartozik a jog az élethez és a szabadsághoz, valamint a jog a boldogságra való törekvéstre”. Bámulatos és elkésztő módon azonban az Egyesült Államok alkotmánya a rabszolgákra és a nőkre nem terjesztette ki ezeket a jogokat.

A francia forradalom eredményeként 1789-ben elfogadták az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatát, amely a Függetlenségi Nyilatkozatban vázoltéhoz hasonlóan fogalmazta meg az alapvető emberi jogokat.

Csak 1948. december 10-én, amikor az ENSZ egyhangúlag elfogadta az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, jelentették ki, hogy ezek a jogok nemcsak a férfiakat, hanem minden emberi lényt megilletnek.

Véleményed szerint az emberi jogokat egyetemlegesen, a világon minden nőre, férfira és gyermekre egyformán ki kellene terjeszteni? Lehet-e kényszeríteni az embereket arra, hogy betartsák az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát? Hogyan bánnál azokkal, akik ezeket az emberi jogokat megsértik?

Azóta számos emberi jogi normát fogadtak el világszerte. Az már az Európa Tanács érdeme, hogy létezik az Európai Egyezmény az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről, amely az egyezmény hatálya alá tartozó területen tartózkodó minden emberi lényt véd. Az egyezményt az Emberi Jogok Európai Bírósága teszi teljes egészévé, hiszen ehhez az intézményhez fordulhatnak azok, akiknek emberi jogait megsértették.

Jóval többet is mondhatnánk még az emberi jogokról, eleget egy teljes kiadvány megírásához! Az alábbi források segítséget nyújtanak abban, hogy további ismereteket szerezz az emberi jogokról és azok oktatásáról:

<http://www.coe.int/hre>

<http://www.un.org/Overview/rights.html>

<http://www.un.org/works/humanrights/humanrights1.html>

<http://www.echr.coe.int/>

<http://conventions.coe.int/treaty/en/WhatYouWant.asp?NT=005>

<http://www.unhcr.ch/>

Nők

Mióta ember él a Földön, a nők tették ki a lakosság felét, ennek ellenére gyakran semmibe vették őket. Már számos alkalommal rá kellett mutatnunk a tényre, hogy az olyan nemes és emberi eszmék, mint a kétségbevonhatatlan természetes jogok létezése és védelme eleinte gyakran csak a férfiakat illették meg, a nőket nem. Ha belelapozunk a történelem-könyveinkbe, hány nőt találunk bennük?

Nem titok, hogy egyetlen országnak sem sikerült teljes egyenlőséget teremtenie a férfiak és a nők között – egyelőre. Ennek ellenére feltehető a kérdés, hogy volt-e egyáltalán a történelemben befolyásos szerepet játszó nő. Gondolj vissza az imént olvasott fejezetre! Vissza tudsz emlékezni akár egyetlen női névre?

Talán igaz, hogy a nők kevésbé játszottak jelentős szerepet az általunk ismert történelemben. Ha azonban a mindennapi életre gondolunk, csak azt állíthatjuk biztosan, hogy a nők nem voltak nagy hatással a történetírásra és a történelem-könyvek megírására.

Összegyűjtöttünk néhány remek internetes oldalt. Ezekből többet is megtudhatsz a nők történelméről és jelenlegi helyzetükről. Jó „merülést”!

<http://www.un.org/womenwatch/>

<http://www.un.org/womenwatch/daw/>

<http://www.lkwdpl.org/wihohio/figures.htm>

<http://www.unifem.undp.org/>

<http://www.un-instraw.org/>

<http://www.ilo.org/public/english/bureau/gender/>

<http://www.feminist.org/>

Áttekintettük a polgári szerepek történeti változásait, és feltártunk a polgársággal kapcsolatos néhány fogalmat, máris tovább lépünk a következő fejezetre, ahol bemutatjuk a polgári szerepekkel kapcsolatos újabb keletű fejleményeket és vitákat. Előtte azonban úgy gondoltuk, érdemes a figyelmedbe ajánlanunk Európa második világháború utáni történelmének rövid összefoglalását, amely segíthet abban, hogy az (európai) polgári szerepekkel kapcsolatos jelenlegi vitákat társadalmi összefüggések keretei közé helyezhesd... Íme!

T-Kit
az európai polgári
szerepekről

**Európa és a polgári
szerepek története**

**A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban**

**Lehetséges jövő-
képek**

Fogalmi kereteink

**A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések**

**A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink**

**A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák**

1946. szeptember 19.

A Zürichi Egyetemen tartott híres beszédében Winston Churchill az „Európai Egyesült Államok” létrehozatalának szükségességét hangsúlyozza. Véleménye szerint, „egy olyan orvosságra van szükség, amely mintegy varázsütésre átförmálná a világunkat, és néhány éven belül Európát olyan szabaddá és boldoggá tenné, mint ma Svájc.”

1948. április 16.

Megalapítják az Európai Gazdasági Együttműködés Szervezetét (OEEC), melynek feladata a Marshall-segély felhasználásának koordinációja. A Marshall-segélyt 1947-ben azért hívták életre, hogy elősegítse Európa újjáépítését és gazdasági fellendülését. A szervezetet ma Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetnek nevezik (OECD), és 30 tagországa elkötelezett a demokrácia és a piacgazdaság iránt.

www.oecd.org

1948. május 7-11.

Az Európa Egyesítésének Mozgalmait Koordináló Nemzetközi Bizottság támogatásával összeül a Hágai Kongresszus. A kongresszus elnöke Winston Churchill, a delegáltak száma 800 fő. A résztvevők javasolják, hogy hozzák létre az Európai Nemzetgyűlést és az Európa Tanácsot, melyek feladata az európai országok politikai és gazdasági integrációjának előkészítése lenne. Javaslatot tesznek az Emberi Jogok Chartájának elfogadására, és egy bíróság létrehozására is, amely biztosítaná az ebben az okiratban foglalt jogok tiszteletben tartását.

1949. április 4.

12 állam Washingtonban aláírja az Észak-atlanti Szerződést, azaz megalakul a NATO, mely katonai szövetség arra hivatott, hogy szükség esetén egymás védelmére keljenek. A szövetségnek ma 19 tagja van, szoros együttműködést épített ki Oroszországgal, és 2004 közepére a NATO-bővítés eredményeként 26 tagja lesz.

www.nato.int

1949. május 5.

10 állam Londonban aláírja az Európa Tanács alapszabályát, melynek célja az emberi jogok, a pluralista demokrácia, a jogállam védelme és a demokratikus stabilitás megerősítése Európában. Az okmány még ez év augusztus 5-én hatályba lép. A tanácsadói gyűlés első ülésére 1949. szeptember elején Strasbourgban kerül sor.

www.coe.int

1950. május 9.

Egy Jean Monnet ihlette beszédében Robert Schuman, a francia külügyminiszter javaslatot tesz, hogy Franciaország és Németország, valamint minden hozzájuk csatlakozni kívánó európai ország egyesítse szén- és acélforrásait. Ezt nevezzük Schuman Nyilatkozatnak. A Schuman tervhez, melyet az Európa Tanács is jóváhagy, később hat újabb ország csatlakozik.

1950. november 4.

Az Európa Tanács tagállamai Rómában aláírják az Emberi Jogok Európai Egyezményét, amely meghatározza az alapvető jogokat és szabadságokat. Az 1953. szeptember 3-án érvénybe lépő egyezmény nemzetközi mechanizmust is létrehoz, ezzel biztosítva az aláíró felek egyezményhez való kollektív ragaszkodását. Az egyezmény által alapított egyik intézményt, az Emberi Jogok Európai Bíróságát 1959-ben Strasbourgban hozták létre.

<http://conventions.coe.int/treaty/en/WhatYouWant.asp?NT=005>

**Európa és a polgári
szerepek története**

**A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban**

**Lehetséges
jövőképek**

Fogalmi kereteink

**A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések**

**A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink**

**A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák**

1951. április 18.

A Hatok (Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia) aláírják a Párizsi Szerződést, amellyel létrejön az Európai Szén- és Acélközösség (ECSC). Ez nem más, mint a mai Európai Unió (EU) szerény kezdete. 1952 májusában sor kerül az Európai Védelmi Közösség (EDC) szerződésének aláírására is.

1957. március 25.

A Hatok (Belgium, Franciaország, Németország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia) aláírják a Római Szerződést, amellyel létrehozzák az Európai Gazdasági Térséget (EEA) és az Európai Atomenergia Közösséget (EURATOM). A 1958. január 1-jén érvénybe lépő szerződés a gazdaság és a politika területén teljesen új szintre emeli az európai nemzetállamok közötti együttműködést.

1959. július 20-21.

Az Európai Gazdasági Együttműködés Szervezetének (OEEC) hét országa, azaz Ausztria, Dánia, Norvégia, Portugália, Svédország, Svájc és az Egyesült Királyság úgy határoz, hogy létrehozza az Európai Szabadkereskedelmi Társulást (EFTA). Ezek az országok az egymás közti szabad kereskedelmet a növekedés és a fellendülés egyik eszközének tekintik. Ebből a szempontból az EFTA eredetileg az egy évvel korábban létesített Európai Gazdasági Térséget volt hivatott ellensúlyozni.

<http://www.efta.int/structure/main/index.html>

1959. szeptember 18.

Az Európa Tanács Strasbourghban, az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján felállítja az Emberi Jogok Európai Bíróságát, ezzel biztosítva, hogy a szerződő országok betartsák az egyezmény által támasztott kötelezettségeket.

<http://www.echr.coe.int>

1961. augusztus 13.

Felhúzzák a berlini falat.

1961. október 18.

Az Európa Tanács tagállamai Rómában aláírják az Európai Szociális Chartát, amely 1965. február 26-án lép életbe. Az emberi jogokat társadalmi és gazdasági szempontból védve a Charta természetes módon egészíti ki az Emberi Jogok Európai Egyezményét, amely közösségi és politikai szempontból garantálja az emberi jogokat.

<http://www.humanrights.coe.int/cseweb/GB/index.htm>

1967. július 1.

Egyesítik a három Európai Közösség (az Európai Gazdasági Térség, az EURATOM és az ECSC) intézményrendszerét.

1973. január 1.

Dánia, az Egyesült Királyság és Írország csatlakozik az Európai Közösségekhez.

1981. január 1.

Görögország 10. tagállamként csatlakozik az Európai Közösségekhez.

T-Kit
az európai polgári
szerepekről

**Európa és a polgári
szerepek története**

**A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban**

**Lehetséges jövő-
képek**

Fogalmi kereteink

**A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések**

**A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink**

**A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák**

1986. január 1.

Spanyolország és Portugália az Európai Közösségek tagjaivá válnak.

1989. július 6.

Mihail Gorbacsov új leszerelési kezdeményezést javasol az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének. Javaslatával nemcsak a Kelet és a Nyugat közötti kapcsolatokat emeli új szintre, hanem az Európa Tanács mint olyan erő jelentőségét is kihangsúlyozza, amely egy békés és stabil európai kontinens záloga.

1989. november 9.

Ledől a berlini fal. Ezzel együtt véget ér a szovjet kommunizmus, és megszűnik a Szovjetunió. Vaclav Havel az 1989-es eseményeket szenvedélyesen az Európához való visszatérésnek nevezi; és valóban ez történt. Egy olyan visszatérés Európához, amely új feladatokat adott minden európai és nemzetközi szervezetnek, legyen az az EU, az Európa Tanács, a NATO, az OECD vagy az EFTA. A háború vége óta először lehetőség nyílik a demokratikus stabilitás megerősítésére egész Európában, amely ekkor már a Csendes-óceántól egészen Oroszország keleti határáig nyúlik.

<http://www.historyguide.org/europe/lecture16.html>

1992. február 7.

Maastrichtban aláírják az Európai Uniót létrehozó szerződést, amelyet Maastrichti Szerződésként ismerünk. E szerződés 1993. november 1-jén lép hatályba, amellyel megszületik az Európai Unió mint politikai unió, és ezzel együtt az egységes európai piac is.

www.europa.eu.int

1993. október 8-9.

Bécsben az Európa Tanács első állam- és kormányfői csúcstalálkozóján elfogadja azt a nyilatkozatot, amely szentesíti annak pán-európai elhivatottságát, és új politikai prioritásokat fogalmaz meg, amelyek magukban foglalják a nemzeti kisebbségek védelmét, valamint a rasszizmus, az idegengyűlölet és az intolerancia minden formája elleni küzdelmet.

1995. január 1.

Ausztria, Finnország és Svédország csatlakozik az Európai Unióhoz.

1996. február 28.

Az Oroszországi Föderáció csatlakozik az Európa Tanácshoz, ezzel teljesen pán-európai szervezetté téve azt.

2001. január 25.

Örményország és Azerbajdzsán csatlakozik az Európa Tanácshoz, amelynek így már 43 tagállama van.

2002. január 1.

Az euró az Európai Unió 12 tagállamának válik hivatalos valutájává. Bevezetése a nemzetállamok közötti együttműködés páratlan szintjét jelzi.

<http://europa.eu.int/euro/html/entry.html>

2002. április 24.

Bosznia-Hercegovina az Európa Tanács 44. tagállama.

T-Kit
az európai polgári
szerepekről

Európa és a polgári szerepek története

A polgári szerepek
fogalmának
értelmezései
napjainkban

Lehetséges
jövőképek

Fogalmi kereteink

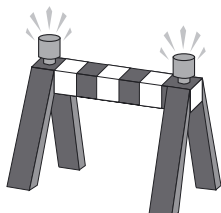
A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos jelenlegi
megközelítések

A polgári
szerepekre való
felkészítéssel kap-
csolatos nézeteink

A polgári szerepek-
kel kapcsolatos
forgatókönyvek –
gyakorlati példák

Idézd fel azt az eseményt, amely az életed során
rád mint polgárra a legnagyobb hatást gyakorolta!

Párhuzamos polgári életutak – Minden résztvevő rajzolja meg
életének idővonalát,
és jelölje meg azon azokat a kulcsfontosságú eseményeket,
amelyek elősegítették aktív polgárrá válását!
Hasonlítsátok össze, és beszéljétek meg ezeket az életutakat!

Íme, eddig a történet! Ebben a fejezetben olvashattál a polgári szerepek fogalmáról, annak évszázadokat felölelő kialakulásáról; felfedeztél néhány, a polgársághoz kötődő egyéb fogalmat, melyek segítenek más színben látni a jelen vitáit; és felidézted Európa háború utáni történelmét. Itt az idő, hogy elmerüljünk az európai polgári szerepeket érintő legújabb fejleményekben és eszmecsereikben. Élvezetes olvasást kívánunk!